

13.08.2018

ENDÜSTRİYEL YANGINLAR VE PATLAMALAR RAPORU

2018 YILI (OCAK-HAZİRAN)

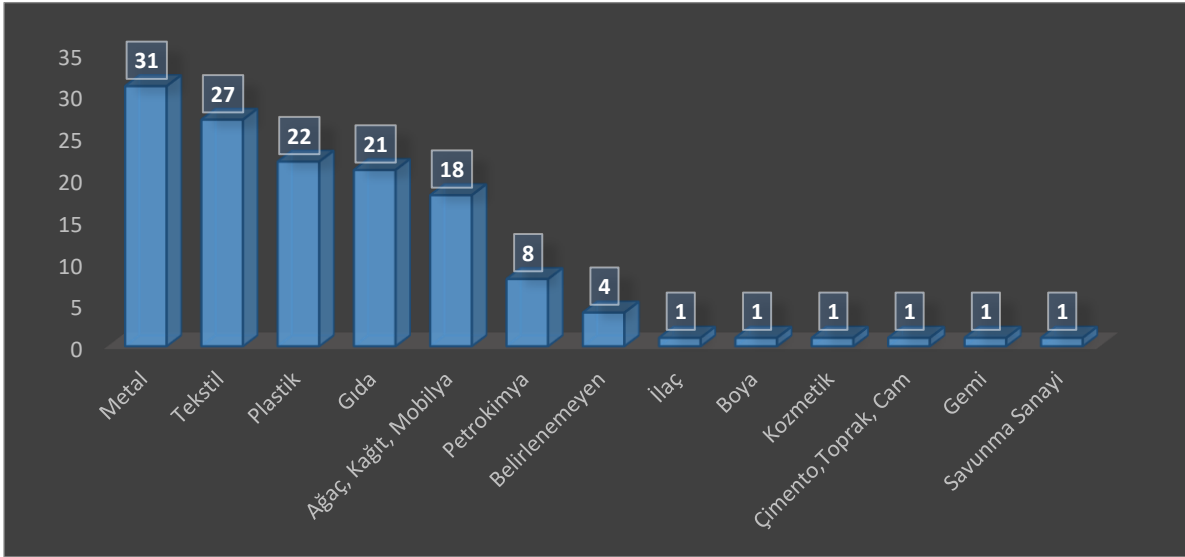

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi
Caferağa Mah. General Asım Gündüz Cad. No:37 K:4 D:7 Bahariye-Kadıköy-İstanbul
0216 449 37 10-11-12 istanbul@kmo.org.tr
facebook/twitter/instagram @kmoistanbulsube

ENDÜSTRİYEL YANGIN VE PATLAMALAR ARTARAK YAŞANMAYA DEVAM EDİYOR!

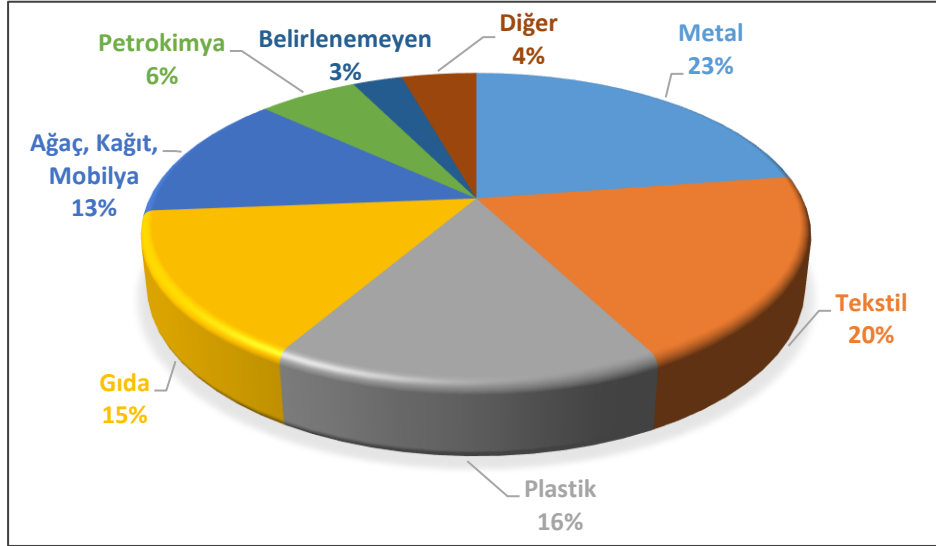
Hızla ilerleyen bilim ve teknoloji, bununla beraber büyüyen sanayinin geliştirdiği, kullanımını ve tüketimini artırdığı kimyasal prosesler ve kimyasallar bir yandan üretim süreçlerini, hayatı kolaylaştırabilirken, diğer yandan da denetlenmeden, önlem alınmadan ve uygunsuz kullanımları ile hem insan hem de tüm çevre için risk teşkil edebilmektedir.

2017 yılı sonunda hazırladığımız **Endüstriyel Yangın ve Patlamalar Raporu** ile ülke genelinde yaşanan yangın, patlama olayları incelenmiş, bu olayların sebep ve sonuçları değerlendirilmiştir. 2018 yılında da endüstride yaşanan yangın ve patlamaların sıklığını, insan ve çevre sağlığına etkisini, oluşan riskleri sayısal olarak gözler önüne sermek, çözüm önerilerimizi sunmak adına çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Çalışmamızı yangın ve patlamalar haricinde kimyasal sızıntılar, zehirlenme ve boğulmalar vb. kimyasal kökenli kazalar ile genişletmeyi ve kaza sebeplerine dair verilerimizi arttırmayı hedefliyoruz. Bu amaçla Endüstriyel Kaza Bildirim Formu hazırlayarak kamuoyuna sunduk. Ayrıca ilgili kamu kuruluşlarından bilgi edinme çalışmalarımız sürmektedir. Hem kazaların olduğu yerlerde çalışan veya hizmet veren meslektaşlarımız ve diğer teknik sorumluları hem kamu kuruluşlarını çalışmamıza katkı koymaya davet ediyoruz.

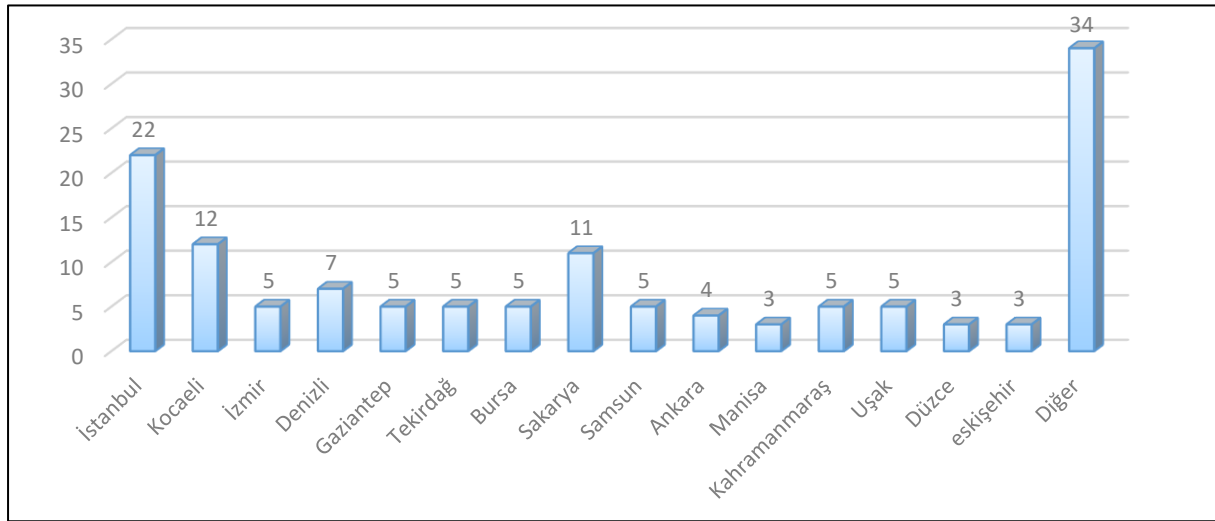
Grafik 1: 2018 Yılı- 6 Aylık Sektörlere Göre Endüstriyel Yangın ve Patlama Sayıları

2018 yılının ilk 6 aylık döneminde endüstri tesislerinde 137 yangın ve patlama vakası gerçekleşmiş olup bu yangın ve patlamalarda en az 5 işçi hayatını kaybetmiş, en az 103 işçi yaralanmış veya ortaya çıkan gazdan etkilenerek hastaneye kaldırılmıştır. Mesai saatleri dışında yaşanan olaylar bilançonun çok daha ağır olmasını yine engellemiştir.

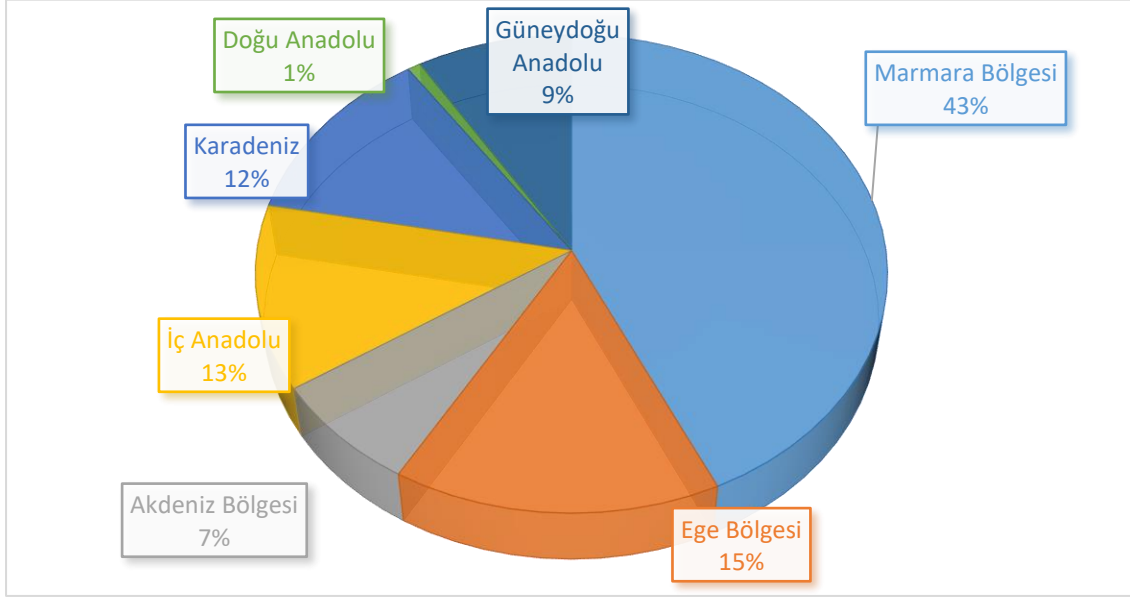
Grafik 2: 2018 Yılı- 6 Aylık Endüstriyel Yangın ve Patlamaların Sektörlere Göre Yüzdesele Dağılımı

2018 yılının ilk 6 ayında yangın ve patlamaların sektörel dağılımına bakıldığında sırasıyla metal, tekstil, plastik ve gıda sektörlerinde yoğunluk görülmektedir. Tespit edilen yangın ve patlamaların 31 tanesi metal (%22,6), 27 tanesi tekstil (%19,7), 22 tanesi plastik (%16), 21 tanesi (%15,3) gıda sektörlerinde faaliyet gösteren endüstriyel tesislerde gerçekleşmiştir.

Grafik 3: 2018 Yılı- 6 Aylık İllere Göre Endüstriyel Yangın ve Patlama Sayıları

İllere göre dağılım incelediğinde ise İstanbul 22, Kocaeli 12 ve Sakarya 11 adet endüstriyel yangın ve patlama meydana gelmiştir. Marmara bölgesindeki yangın ve patlamalar toplamın %43'ünü kapsamaktadır. Endüstrinin yoğun olduğu Marmara bölgesinde yangın ve patlamaların sayısının fazlalığı şaşırtıcı bir durum değildir. Bu bölgede alınan önlemler, yapılan çalışmalar ve denetimler daha da yoğunlaştırılmalıdır.

Grafik 4: 2018 Yılı- 6 Aylık Endüstriyel Yangın ve Patlamaların Bölgesel Dağılımı

Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi olarak mesleğimizin getirdiği bilgi ve tecrübe ile yangın ve patlamalar konusunda söz söyleme ihtiyacı görmekteyiz. Bu rapor gazete, mesleki yayınlar ve görsel medyadan alınan haberlerin derlenerek yorumlanmasıyla hazırlanmıştır. 2018 yılı ilk 6 ayında meydana gelen yangın ve patlamalar şehir, firma, kayıp, fabrika türü bazında incelenmiştir. Kazaların oluş sebeplerine ve firma isimlerine dair medyada bilgi eksikliği bulunmaktadır. Bu sebeple oluş sebepleri ve firma büyüklüğüne dair yeterli yorum yapılamamaktadır.

Veri araştırması yapılırken firma isimlerinin sadece %15 kadarının basına yansıdığı görülmüştür. Firma isimlerinin basına yansıtılmaması akıllarda çeşitli soru işaretleri yaratmaktadır. Firma isimlerinin ticari kimliğe zarar vermesi düşüncesiyle yapılan bu davranış firmaların konuyla ilgili önlemleri yerine getirmesinde bir engel taşıyabilmektedir.

Basından görülebildiği kadarıyla oluş şekli itibarıyla birçok yangın ve patlama elektrik tesisatındaki sorunlar, gaz genişlemesi, malzemenin veya ekipmanın aşırı ısınması, yanıcı gaz ve sıvıların uygun şekilde depolanmaması, kaynak vb. açık alevle yapılan işlerde kurallara uyulmaması ve periyodik bakımların yapılmaması gibi basit sebeplerle meydana gelmektedir.

Yangın ve patlamaların önüne geçebilmek adına kamuoyuna konu ile ilgili önerilerimizi tekrar etmek isteriz.

1. 2018'in ilk 6 ayında küçük/ büyük birçok tesiste yangın ve patlamaların yaşandığı, en az 5 canı aldığı, yine en az 103 kişiyi yaralanmasına sebep olduğu görülmektedir. Tesis büyüklüğü ayırt etmeden gereken bütün önlemlerin alınması yasal bir zorunluluktur.
2. 30 Nisan 2013 tarihli, 28633 sayılı Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik gereğince işletmeler, patlamadan korunma dokümanı hazırlamalı, burada belirtilen kritik noktalara göre aksiyonlar almalıdır.

3. Yanıcı, parlayıcı/ patlayıcı malzemelerin kullanıldığı, depolandığı yerlerde kullanılan ürüne yönelik ek önlemler alınmalıdır.
4. Tesislerde yaşanan yangın/patlamalar yalnızca tesis için bir risk unsuru değildir. Çevresindeki yapılar içinde benzer riskler söz konusudur. Yangın/patlamanın etkisi ile çevresindeki yapılara zarar verebilir, can kaybı ya da maddi kayıplara sebep olabilir. Mevcut tesislerde komşu yapılarıyla aralarına set oluşturabilecek şekilde güvenlik önlemi alınması bir zorunluluktur. Diğer taraftan ise yaşam alanlarına herhangi bir risk unsuru yaratmaması için ise, yerleşim alanlarının dışında OSBlerin / fabrikaların kurulmasını geçmişte belirttiğimiz gibi bugünde belirtiyoruz.
5. Yangın veya patlamaların gerçekleştiği tesislerin ticari isimleri genellikle basına yansıtılmamakta yani gizlenmektedir. Şirketlerin prestijlerini korumak adına sergilenen bu tutumun ticari gerekçeleri olabilir. Ancak bu durum, kamuoyundan ismi gizlenen şirketlerin, yangın ve patlamaların tekrar tekrar yaşanmaması için alması gereken önlemleri almadan aynı şekilde çalışmaya devam edebilmesini kolaylaştırmaktadır. Herhangi bir yangın, patlama ya da kaza yaşanan tesisler, medyada ticari isimleri ile birlikte yayınlanmalı, böylece işverenlerin, iş yerlerini daha güvenli bir hale getirmesi teşvik edilmelidir.
6. Büyük veya küçük ölçekli tüm endüstriyel kazaların takibi merkezi bir şekilde yapılarak, kazaların kök sebeplerini ortaya koyan raporlar, yangın ve patlamalar konusuna hakim uzman bilirkişiler tarafından hazırlanmalı, bu raporlar şeffaf bir şekilde kamuoyu ile paylaşılmalıdır. Raporlar sonucunda sorumluluğu ortaya çıkan kişi ve kurumların etkin bir şekilde yargılanarak cezalandırılması sağlanmalı, maddi cezalar caydırıcı nitelikte olmalıdır.
7. Özellikle büyük kentlerde birçok fabrika ve atölye yerleşim yerleri içerisinde kalmıştır. Birçok sınıai işletmenin plansızca kent içerisinde kalması, böyle kazaların daha fazla insanı etkilenmesi ve daha fazla can kaybına yol açması anlamına gelmektedir.
8. Kamu denetiminden sorumlu birimler ve yerel yönetimlerin ilgili müdürlükleri kimya mühendisi istihdam etmeli ve mevcut kimya mühendisi sayısını arttırmalıdır.
9. Tehlikeli kimyasalların bulunduğu iş yerlerine yönelik bir risk haritası hazırlanmalıdır. Bu çalışmalar yerel yönetimler, ilgili bakanlıklar, başta Kimya Mühendisleri Odası olmak üzere diğer uzmanlık örgütleri ve bu risklere yakın yaşayan halkın etkin katılımıyla gerçekleştirilmelidir. Bu çalışma kamuoyu ile paylaşılmalıdır.
10. Tehlikeli kimyasal kullanan işyerlerinin ruhsatlandırma sürecine yerel yönetimler, itfaiye ve devlet kurumlarıyla beraber Kimya Mühendisleri Odası da dahil edilmeli, kullanılacak kimyasalların envanterinin tutulması, güvenli kullanım koşullarının sorgulanması gibi konulara denetimlerde daha fazla önem verilmelidir.
11. Pek çok ülkede örneğini gördüğümüz gibi, özerk bir "Kimyasal Kazaları Araştırma Kurumu" kurulmalıdır. Bu kurum, kimyasallardan kaynaklı kazalardan sonra yapacağı araştırmalarla, ulusal kimyasal güvenliği standartlarının geliştirilmesini sağlamalıdır.

12. Kimyasal madde kazalarında müdahale yöntemini belirleyen, karar üretme süreçlerinin bilgi temelli hale dönüştürülmesi ve coğrafi bilgi sistemlerinin bu açıdan geliştirilmesi gerekmektedir.
13. Tehlikeli bir kimyasalın üretiminden son ürününe kadar oluşumu aşamalarında meydana gelecek her türlü emisyon, imisyon ve ortaya çıkacak atık miktarlarının tespitinin yanı sıra olası kazalarda can ve mal güvenliğini önlemeye önemli katkı sağlayacak olması nedeniyle il ve bölge bazında "Tehlikeli Kimyasal Maddeler Envanteri" çıkartılması gerekmektedir. Kent içindeki kimyasalların envanteri tek bir elde toplanmalı ve kamuoyu ile paylaşılmalıdır.
14. Kimyasal madde üreten ve kullanan işletmelerde, 15.02.1954 tarih ve 6269 sayılı Kimyagerlik ve Kimya Mühendisliği Hakkında Kanun`a uygun olarak "Sorumlu Müdür" bulundurulması zorunludur. Artık işverenlerin ve yerel yönetimlerin bu zorunluluğun ne kadar önem arz ettiğini anlamaları ve kanunda yazanı hayata geçirmeleri gerekmektedir.
15. Kimyasalların yönetimine dair gerekli önlemlerin alınması ve gerekli denetimlerin yapılması, ertelenemeyecek bir duruma gelmiştir. Ülkemizin önemli bir kısmının deprem bölgesinde olması, aynı zamanda tehlikeli kimyasallar, doğalgaz ve LPG kullanımı nedeniyle vereceği zararı arttıracaktır. Depreme hazırlık master planlamasının sürekli güncel tutulması ve bölgesel bir eylem planı hazırlanması önem taşımaktadır. Şimdiye dek yapılan çalışmaların derlenmesi, kamuoyuyla paylaşılması ve eksiklerinin tamamlanması için vakit kaybına tahammül kalmamıştır.

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu

13.08.2018